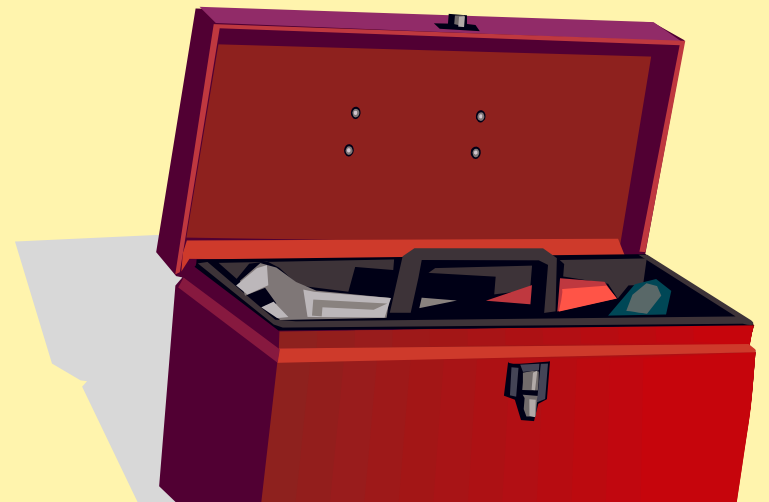


# Tröst

*”Att umgås med ungdomar kan vara sista chansen i livet till personlig utveckling...”*

# Vad vi hoppas...

- Att kunna erbjuda ett **”ungdomsmedicinskt tänk”**
- **Några basverktyg....**
  - Det ungdomsvänliga mötet
  - Det bio-psykosociala utvecklings-schemat
  - HEADS
  - VAS mm, mm



# Ungdomsårens utvecklingspsykologiska krav

- **Vid periodens slut ska den unge**
  - Klara sig själv rent praktiskt
  - Ha etablerat ett nytt förhållande till sina föräldrar baserat på ömsesidighet och respekt – Interdependence
  - Kunna ha nära och trygga relationer med någon eller några jämnåriga inkl romantiska partners
  - Ha realiserbara framtidsplaner
  - Ha utvecklat sin sexualitet

Hur utvecklar man sin identitet  
Hur blir man autonom?

# Hur utvecklar man sin identitet

## Hur blir man autonom?

- Man fantiserar och drömmer
- Man pratar med jämnåriga och med viktiga vuxna
- Man experimenterar och utforskar
- Aldrig experimenterar man på så många områden med så liten kunskap och erfarenhet som under ungdomsåren
- Risktagande
- Problembeteenden

Se ungdomsåren som en  
träningsperiod !!!!



# Definition av begrepp

- Experimentellt beteende
- Risktagande
- Problembeteende
- Sensation seeking behavior
- **Friskfaktorer** - resilience, motståndskraft

*–Aldrig experimenterar man på så många områden med så liten kunskap och erfarenhet som under ungdomsåren*



Vad är positivt i kontakten med ungdomar?

# ”Ungdomskunskap”

## Fågelperspektiv på ungdomar



# Faktakunskap om ungas livsvilkor

- Hur många
  - Ungdomar finns det i Sverige idag?
  - Hur många har kronisk sjukdom eller funktionsnedsättning?

# Några frågor

- Har unga med kron sjukdom mer ohälsobeteenden än jämnåriga?
- Har de större skolfrånvaro än de utan sjukdom?
- Lyckas de bättre i arbetslivet än jämnåriga med samma utbildning?
- Är de sambo eller gifta i samma utsträckning+
- Skiljer sig deras föräldrar oftare?

# Frågorna och svaren

- Har unga med kron sjukdom mer ohälsobeteenden än jämnåriga?
  - **JA!**
- Har de större skolfrånvaro än de utan sjukdom?
  - **Ja, men inte enbart till följd av sin sjukdom! De skolas i en sjukroll**
- Lyckas de lika bra i arbetslivet som jämnåriga med samma utbildning?
  - **Nej – de har inskolats i en sjukroll**
- Är de sambo eller gifta i samma utsträckning
  - **Nej, MEN...**
- Skiljer sig deras föräldrar oftare ?
  - **Nej. Men ...**

# Allmänt

- Unga med funktionsstörningar har sämre levnadsförhållanden än de utan
- tar mer risker och har en mer ohälsosam livsstil
- Samma gäller homosexuella
- Ung i Sörmland
  - Signifikant mer rökning och droger , slagsmål, kriminalitet och självskadebeteenden bland pojkar
  - Flickor mer droger, slagsmål , tidig sexdebut, självskadebeteendne

# Allmänt

- 4 % av högstadielärover angav att de mobbats av andra elever 2009 och 3% av lärare
- 95 % känner sig trygga i skolan
- 82% anser att lärarna behandlar flickor och pojkar rättvist

# Påstående

- Fler kvinnor än män begår självmord i åldern 16-24 år



# Allmänt (2011)

- Självmord utgjorde 40 % av dödsfallen i åldern 15-19 år , fler bland killar
- Självmord utgjorde 30% av dödsfallen bland 20-24 åringar
- Sluten psykiatrisk vård har ökat speciellt hos unga kvinnor pga suicidbenägenhet och alkoholbruk

# Allmänt 2011

- Av niondeklassare hade 17 % utsatts för lindrigare våld, 5% för grövre våld och 9 % för hot
- Av 16-19 åringar angav 7 % misshandel

# Allmänt (2010)

17 % av tjejer och 8 % av killar i åldern 16-19 kan inte sova ostört



# Rökning

- Av 1000 nu levande 16-åringar i världen kommer:
  - 1 att mördas
  - 6 att dö i trafiken
  - 250 att dö av tobaksrelaterade sjukdomar

*WHO om för tidig död bland ungdomar*

# Livsstilar

- 90 % av dem som röker i vuxen ålder har börjat för 20 års dagen
  - » Sverige, USA...

# Sexuell debut före 15 åå?

- 10% ?
- 25 % ?
- 40 % ?
- Genomsnittsålder för första samlaget?

# Sex

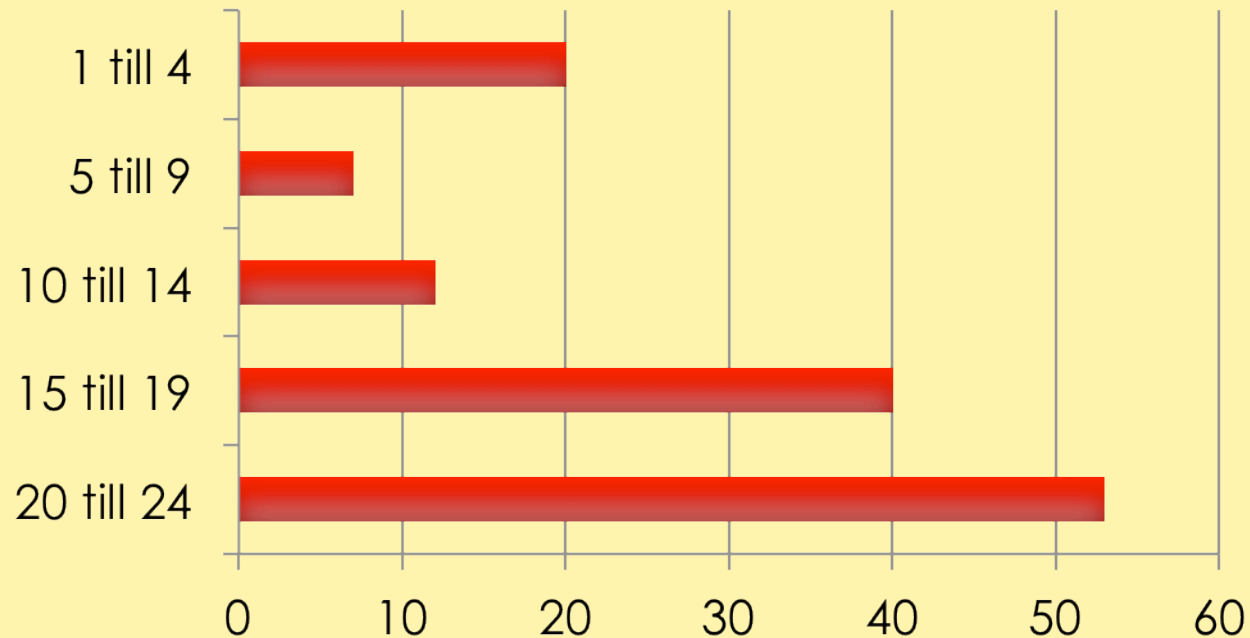
- 89 % anger att de är heterosexuella
- Genomsnittsåldern för första samlaget **16,2**
- 25 % debuterar före 15



# Påstående

- Ungdomsåren karakteriseras av riskfyllt beteende, men dödligheten är låg jämfört med småbarnsåren (1-13 år)

## All cause mortality/100 000 py of observation 2000-2004, Sweden



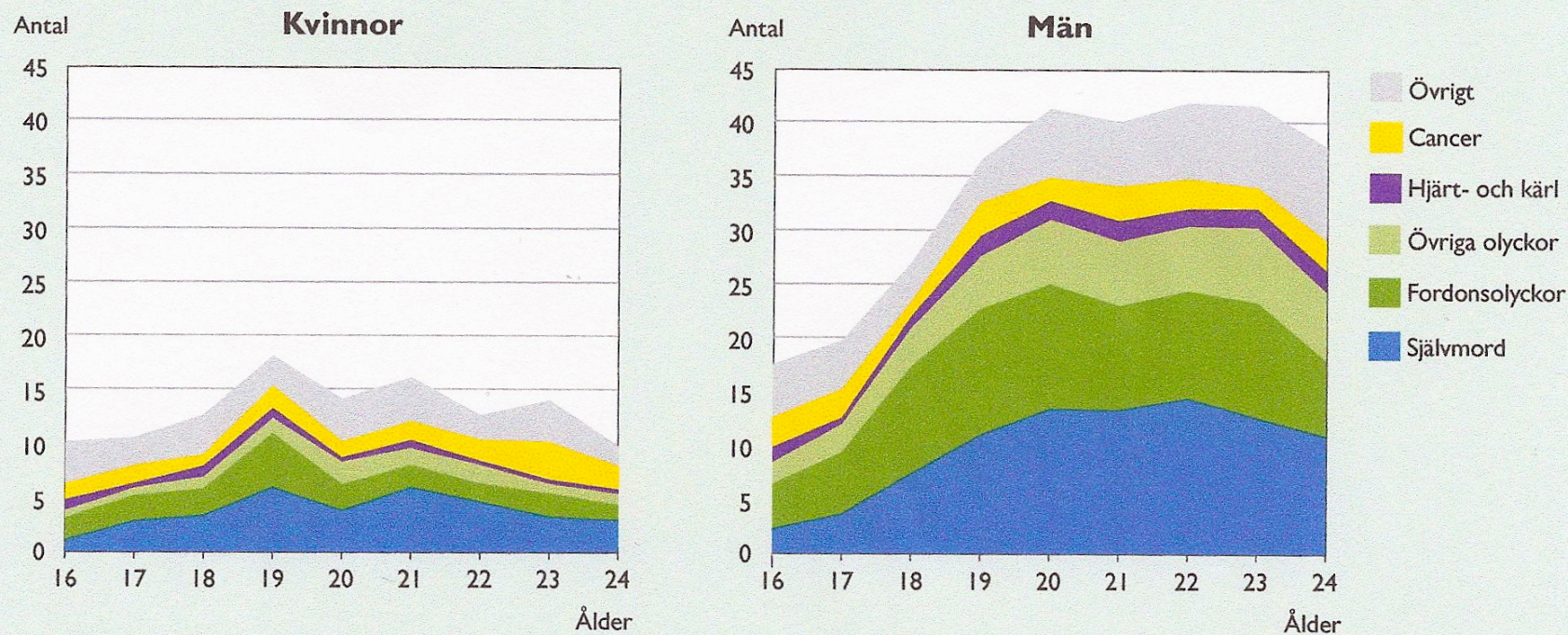
Ref: 50 year mortality trends in children and young people. Viner et al. Lancet 2011

# Påstående

- Trafikolyckorna når sin "peak" som dödsorsak vid ca 19 års ålder för män och kvinnor

## Figur I. Åldersmönster för dödsorsaker bland unga

Antal döda efter dödsorsak och ålder. Genomsnitt för åren 2000–06. Kvinnor och män 16–24 år.



Källa: Dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen

# Alkohol

- Andel 15-åringar som någonsin testat alkohol
- 1975: 90 %
- 1989: 75 %
- 2008: 65 %
- 2015: 42% ( sista tolv månaderna någonsin )

*CAN - centralförbundet för alkohol och  
narkotikaupplysning: skolelevers  
drogvanor*

# Narkotika

Andel 15-åringar som någonsin testat narkotika:

- 1989: flickor 3 %, pojkar 3 %
- 2008: flickor 5 %, pojkar 7 %
- 2015: flickor 5%, pojkar 8%

*CAN - Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning*

# Känner du dig frisk?

	JA	NEJ
	84%	16%
Självmonds funderingar	11%	37%

# Riskabla livsstilar hos flickor i åk 7 som röker (n= 86) respektive inte röker (n=486)

	Rökare %	Icke-rökare %
Äter godis/chips dagligen	48	22
Använder alltid säkerhetsbälte	23	71
Har haft samlag	29	1
Dricker alkohol >2 ggr/mån	38	5
Är berusad >1 gång/mån	34	0
Dricker alkohol ensam	4	1
Råkar i slagsmål	20	5
Trivsel med livet, VAS 0-10	6,6	7,7
Trivsel i skolan, VAS 0-10	5,5	7,3



